

**Kampaň OZ KOVO na podporu vyjednávania
#zvyššie mzdy.**

r. 2018

JUDr. Monika Benedeková - PhDr. Jozef Balica
čl. Predsedníctva OZ KOVO

Sociálny rozmer mzdy

Spravodlivá a etická mzda

Štatistika

apríl' 2018

Legislatívne garancie mzdy

Európska sociálna charta

- **Mzda** - právo občanov na primeranú odmenu za prácu zabezpečujúcu zamestnancom a ich rodinám dôstojnú životnú úroveň.
- **Spravodlivá mzda** - čistá mzda na úrovni 60 % priemernej mzdy
- čistá mzda na úrovni 50 % priemernej mzdy pri zohľadnení životných nákladov

Ústava Slovenskej republiky

- Právo na spravodlivé a uspokojujúce pracovné podmienky
- Právo zamestnancov na odmenu za vykonanú prácu, dostatočnú na to, aby im umožnila dôstojnú životnú úroveň

Zákonník práce

- Právo na odmenu za vykonanú prácu dostatočnú na zabezpečenie dôstojnej životnej úrovne

Definícia mzdy

- Mzda**
- odmena za prácu
 - fyzická a duševná náročnosť
 - potrebné vzdelanie
 - odbornú prípravu
 - prax

Plat (mzda) žiadnej kategórie zamestnancov by nemal byť sociálnou dávkou na prežitie ale odmenou, ktorá zabezpečuje dôstojnú životnú úroveň zamestnancovi a členom jeho domácnosti.

Sociálny rozmer mzdy

Sociálny rozmer mzdy – úloha, poslanie, zmysel mzdy pre zamestnanca

- Mzda – prioritne pre zamestnanca, prostriedok obživy zabezpečenia svojich každodenných potrieb
- Mzda - odmena za prácu, zabezpečujúca zamestnancovi a jeho rodine dôstojnú živ. úroveň
- Mzda - nielen ako ekonomický náklad zamestnávateľa ale aj sociálny príjem zamestnanca
- Sociálne dopady spôsobené nízkymi príjmami...

Argumentácia zamestnávateľov

– nízka inflácia = nízky rast miezd

- Konzervovanie Historickej úrovne nízkych miezd na Slovensku

Spravodlivá mzda

- **Príjem za prácu ktorý má umožňovať zamestnancovi :**
 - zabezpečiť jeho každodenné osobné aj rodinné potreby
 - poskytovať primeraný rozvoj zamestnanca vychádzajúci zo znakov prostredia a primeraného sociálneho statusu v spoločnosti
 - umožňovať isté možnosti ochrany a poistenia rizík života rodiny zamestnanca / choroba, nezamestn... /

Rozmery spravodlivej mzdy

- zmluvná spravodlivosť
- sociálna spravodlivosť – odmena zabezpečujúca existenciu rodiny

Kvantitatívny rozmer

Kvalitatívny rozmer

Spravodlivá mzda - kritéria

„Je nespravodlivé, ak niekto, kto pracuje veľa a dobre, zarobí menej alebo len toľko ako ten, kto nepracuje poctivo“

Kritériá spravodlivej mzdy:

- **Platná pracovná zmluva**
- **Kvalita práce a jej produktivita**
- **Požiadavky sociálneho zázemia zamestnanca**
- **Kvalifikácia zamestnanca a okolnosti a rizika práce**
- **Možnosti firmy a jej rozvoja**
- **Možnosti odvetvia hospodárstva**
- **Možnosti celého hospodárstva štátu**
- **Možnosti medzinárodných trhov**
- **Ostatné rozmery ovplyvňujúce a doplňujúce mzdu**

Úrovně příjmov

- 50 % t.j 1 000 000 zamestnanc. na Slovensku poberá mzdu nižšiu než 792 € hr., **634 € čistom**
- 25 % t.j 500 000 zamestnanc. na Slovensku poberá mzdu nižšiu než 587 € hr., **472 € v čistom.**
- 50 % t.j. 334 000 zamestnanc. na Východe poberá mzdu nižšiu než 746 € v hr., **584 € v čistom**
- 25 % t.j. 167 000 zamestnanc. na Východe poberá mzdu nižšiu než 541 € hr., **442 € v čistom.**

Ekonomické ukazovatele verzus mzdy

- Produktivita práce na zamestnanca v SR r.2016 – 82 % EÚ 28
- Priemerná mzda zamestnanca na Slovensku – 37 % EÚ
- Podiel miezd na HDP r.2016: EÚ 28 - 47,5 % SR - 39,1 %
- Podiel zisku z kapitálu na HDP: EÚ 28 - 39,8 % SR - 50,6 % r. 2015
- Hrubá priemerná mzda v hosp. SR: / SŠÚ r. 2017 / 954 € Čistá priemerná mzda SR: 730 €
- **Spravodlivá Minimálna mzda podľa ESCH / 60% čistej priemern. mzdy/: 438 €**

50%

365

	/ r.2016 /	/ r.2017 /	/ r.2018 /
➤ Minimálna mzda / hrubá / :	405 €	435 €	480 €
➤ / čistá / :	344 €	374 €	403 €
➤ Hranica chudoby SR / čistá / r. 2016	348 €		
➤ Životné minimum / čisté /	198 €		
➤ Medián / 1.kv. 2017 trexima, čistá /	653 €		
➤ Najčastejšia čistá mzda	515 € - 550 €		
➤ Najčastejšia hrubá mzda	650 € - 700 €		

Základná štruktúra čistých peňažných výdavkov súkromných domácností podľa účelu použitia

	2012	2013	2014	2015	2016
Domácnosti spolu					
Čisté peňažné výdavky					
EUR/mesiac a osobu	322,61	320,58	321,71	354,53	358,41
% na mesiac a osobu	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Potraviny a nealkoholické nápoje					
EUR/mesiac a osobu	72,10	73,90	73,71	67,31	68,67
% na mesiac a osobu	22,3	23,1	22,9	19,0	19,2
Odievanie a obuv					
EUR/mesiac a osobu	16,25	16,14	16,06	17,06	17,21
% na mesiac a osobu	5,0	5,0	5,0	4,8	4,8
Bývanie, voda, elektrina, plyn a palivá					
EUR/mesiac a osobu	65,69	64,28	64,12	66,85	66,11
% na mesiac a osobu	20,4	20,1	19,9	18,9	18,4
Nábytok, bytové vybavenie a bežná údržba bytu					
EUR/mesiac a osobu	12,02	11,71	11,46	17,16	17,26
% na mesiac a osobu	3,7	3,7	3,6	4,8	4,8
Zdravie					
EUR/mesiac a osobu	10,05	10,18	10,33	10,07	10,33
% na mesiac a osobu	3,1	3,2	3,2	2,8	2,9
Doprava					
EUR/mesiac a osobu	26,21	25,11	24,59	39,20	40,17
% na mesiac a osobu	8,1	7,8	7,6	11,1	11,2
Vzdelávanie					
EUR/mesiac a osobu	1,35	1,41	1,25	2,49	2,54
% na mesiac a osobu	0,4	0,4	0,4	0,7	0,7
Ostatné čisté výdavky					
EUR/mesiac a osobu	32,76	32,48	33,62	44,32	44,45
% na mesiac a osobu	10,2	10,1	10,5	12,5	12,4

Spotrebné výdavky súkromných domácností v členení na tovary a služby

• <i>Spotrebné výdavky domácností</i>	Domácnosti spolu				
	2012	2013	2014	2015	2016
• EUR/mesiac a osobu	289,85	288,10	288,09	310,21	313,96
• Tovary krátkodobej spotreby					
• EUR/mesiac a osobu	168,06	168,40	169,40	158,04	158,64
• % na mesiac a osobu	58,0	58,5	58,8	50,9	50,5
• Tovary strednodobej spotreby					
• EUR/mesiac a osobu	23,16	22,94	22,55	22,82	22,99
• % na mesiac a osobu	8,0	8,0	7,8	7,4	7,3
• Tovary dlhodobej spotreby					
• EUR/mesiac a osobu	10,51	9,77	8,45	29,08	30,21
• % na mesiac a osobu	3,6	3,4	2,9	9,4	9,6
• Služby					
• EUR/mesiac a osobu	88,11	86,99	87,69	100,27	102,13
• % na mesiac a osobu	30,4	30,2	30,4	32,3	32,5

Adekvátnosť príjmu vo vzťahu k životným nákladom

- participatívny prieskum OZ KOVO -

Domácnosti s dospelými deťmi 2+2	RRP Košice	RRP Prešov
Druh výdavkov		spolu
Potraviny a nealkoholické nápoje	450 €	450 €
Alkoholické nápoje a tabak	80 €	100 €
Odievanie a obuv	80 €	70 €
Bývanie, voda, elektrina, plyn a iné paliva	230 €	250 €
Nábytok, bytové vybavenie, bežná držba bytu	40 €	15 €
Zdravie	40 €	30 €
Doprava	140 €	150 €
Pošty a telekomunikácie /internet, telefon/	60 €	70 €
Rekreácia a kultúra	60€	120 €
Vzdelávanie	60 €	70 € / + 200 € VŠ /
Hotely, kaviarne a reštaurácie /vrátane obedy v škole a v práci /	80 €	110 €
Rozličné tovary a služby /čistenie, hyg. potreby, kaderník.../	40 €	45 €
Ostatné čisté výdavky /dary pre rodinu, Vianoce, meniny, narodky, dušičky, pohreb, svadba /	70 €	30 €
Naturálne výdavky /dom daň, smetie, havar.poist., zák. poist.,živ.poist.,hypotéka, lízink, fin. rezerva../	150 €	40 €
SPOLU	balica 1580 €	1550 € / + 200 € VŠ /

Mzdy – podľa počtu a veku

Počet zamestnancov	2015	Čistá mzda
	(v €)	(v €)
0 – 19	709	557
20 – 49	829	642
50 – 249	942	721
250 – 499	1 004	764
500 – 999	1 053	799
1 000 a viac	1 134	855
Živnostníci (odhad)	601	482
Spolu	883	680

Vek zamestnancov	2016 (v €)	Čistá mzda (v €)	Medián (v €)	% nezam.
do 20 r.	591	476	548	44,1
20 – 24 r.	732	575	651	19,7
25 – 29 r.	931	712	805	11,4
30 – 34 r.	1096	832	887	9,2
35 – 39 r.	1158	879	889	8,8
40 – 44 r.	1134	865	858	6,7
45 – 49 r.	1077	823	827	7,3
50 – 54 r.	1022	780	814	8,5
55 – 59 r.	977	747	796	10,1
60 r. a viac	1030	771	810	5,7

Oficiálne príjmy podľa SŠÚ

r. 2016	Priem. mzda	Medián - stred	Modus /najčastejšia/
SR hrubá	1 044 €	818 €	600 – 700 € r.15
SR čistá	792 €	634 €	481 – 550 €
BA kraj - hrubá	1 377 €	1 015 €	
BA kraj - čistá	1 025 €	772 €	
Trnavsky – hr.	982 €	809 €	
Trnavsky – čistá	752 €	628 €	
Trenč. - hruba	960 €	797 €	
Trenč. - čistá	740 €	619 €	
NT kraj - hrubá	915 €	752 €	
NT kraj - čistá	704 €	588 €	
ZA kraj - hrubá	960 €	795 €	
ZA kraj - čistá	738 €	618 €	
BB kraj - hrubá	908 €	758 €	
BB kraj - čistá	701 €	592 €	
PO kraj - hrubá	833 €	690 €	
PO kraj - čistá	652 €	544 €	
KE kraj – hrubá	986 €	803 €	
KE kraj - čistá	755 €	623 €	

Nízke mzdy = slabá kúpyschopnosť - dopady

- Zvyšujúce sa napätie v spoločnosti - napätie na pracoviskách, v rodinných vzťahoch s negatívnym dopadom na životný komfort človeka
- Nízka kúpyschopnosť obmedzuje zamestnancov a ich rodiny viesť plnohodnotný rodinný, spoločenský život
- Nízke platy zďaleka nedokážu uhrádzať výdavky domácnosti na životný štandard, každodenné tovary a služby
- Existenčná obava o budúcnosť - pasivita a nezáujem časti pracovníkov postaviť sa za svoje práva.
- Mladí ľudia nedokážu ani len „naštartovať“ samostatný manželský život.
- Zamestnanci „naháňajú“ nadčasy, privyrábajú si prácami „na čierno“ aby uživilí seba i svoju rodinu.
- Štatistické priemery vôbec nevystihujú, často bezvýhodiskovú sociálnu situáciu zamestnancov a ich rodín.
- Nízke platy zamestnancov na Slovensku - konkurenčná výhoda ?!
- Nedostatok disponibilných finančných príjmov škodí samotným malým a stredným podnikateľom.
Kruh podnikania „Výroba – Predaj – Nákup – Spotreba – Výroba“ nie je kto zabezpečovať ich fungovanie.
- Chudobnejší zákazníci nakupujú iba nevyhnutné tovary a služby v minimálnom nevyhnutnom množstve.

Výdavky s úhradou nákladov na bežný život domácnosti

- 89 % domácnosti na Slovensku má **ťažkosti** s platením úhrad nákladov na bývanie
- Iba 11% domácnosti platiť celkove náklady na bývanie **vôbec nezaťažujú**.
- **Viac než 52 %** domácnosti postihujú splátky pohľadávok, pôžičiek, hypoték ako **veľká finančná záťaž**.
- **Iba 5,5 % domácnosti** dokáže splácať pôžičky, leasingy, hypotéky bez akejkoľvek záťaže.
- **Viac než 36 %** domácnosti je neschopných čeliť neočakávaným finančným výdavkom. / úmrtie, živelná pohroma.../
- **Schopnosť** platiť zvyčajne výdavky pomerne ľahko až ľahko dokáže iba **25 % domácnosti**

EU SILC 2015

Chudoba pracujúcich

Výdavky s úhradou nákladov na bežný život domácnosti

- **Nižšie priemerné mzdy ako na Slovensku majú len v siedmich krajinách EÚ**
 - **Priemerný Slovák musí pracovať viac ako tri mesiace, aby zarobil toľko čo priemerný Rakušan za mesiac**
 - **Každý piaty zamestnanec na Slovensku má nízku mzdu / Eurostat /**
 - **Viac než 314 000 zamestnancov na Slovensku spadá do kategórie chudobných pracujúcich !!! / EU SILC 2015/**
 - **Sedem percent z domácnosti pracujúcich má nedoplatky všetkých druhov**
 - **Takmer 37 % pracujúcich si nemôže dovoliť zaplatiť raz ročne týždňovú dovolenku mimo domu / EU SILC 2015 /**
 - **Tretina z domácnosti pracujúcich je neschopných čeliť neočakávaným finančným výdavkom**
 - **11 % z domácnosti pracujúcich si nemôže dovoliť vlastniť osobné auto**
 - **Tretina z domácnosti pracujúcich pociťuje náklady na chod domácnosti ako veľkú finančnú záťaž**
- Štandard rodinného rozpočtu***
- **Prieskum OZ KOVO ukázal že priemerná 4 členná rodina potrebuje na skromný život 1550 € / mes.**
 - **Štatistický úrad uvádza skutočné výdavky na jedného člena domácnosti a mesiac výšku 355 €, /4 členná - 1420 € /**

Náklady na každodenný život

- **Prioritne náklady :**
 - Strava, potraviny
 - Bývanie, voda, elektrina, plyn, teplo
 - Dopravu do zamestnania, nevyhnutné cestovanie
 - Zdravie, lieky, zabezpečenie svojho zdravotného stavu a členov rodiny, zdrav. služby, lekár
 - Vzdelávanie, škola ...
 - Odevy a obuv
- **Sekundárne náklady :**
 - Poistky za auto, domácnosť, zdravotné pripoistenie
 - Pôžičky, úvery
 - Telefón, internet
 - výdavky, poruchy domácich spotrebičov, chladnička, práčka, plyn sporák ...
- **Ostatné náklady :**
 - Rodinné voľnočasové, spoločenské aktivity
 - drobné nákupy spotrebného tovaru
 - Kultúrne vyžitie,
 - Posedenia s priateľmi, spoločenské uvoľnenie, diskotéka ...
 - Rekreáciu, dovolenku na zotavenie

Porovnanie základných soc. príjmových ukazovateľov

Životné minimum nebolo 15 rokov posudzované a upravované vo vzťahu k meniacej sa štruktúre životných nákladov !!!

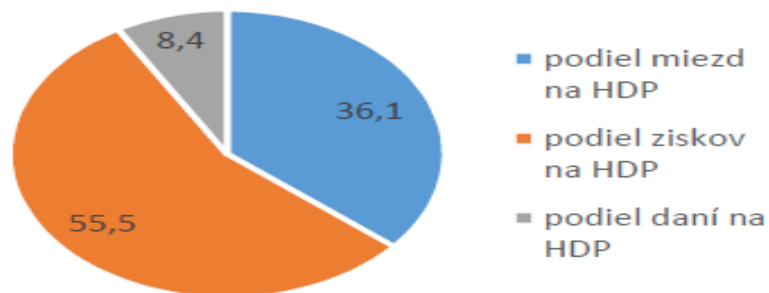
rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Národná hranica chudoby	306	315	346	337	341	347	348	
Minimálna mzda	317		327,20	337,70	352	380	405	435
Čistá minimálna mzda	274		283,38	292,48	305	339	355	374
Životné minim. 1 osoba	185,38	189,83	194,58	198,09	198,09	198,09	198,09	198,09
Zákl. dávka pomoci v hmotnej núdzi	60,50		60,50	60,50	61,60	61,60	61,60	61,60

Minimálne mzdové nároky od 1.1.2018 – nárast viac než 10 %

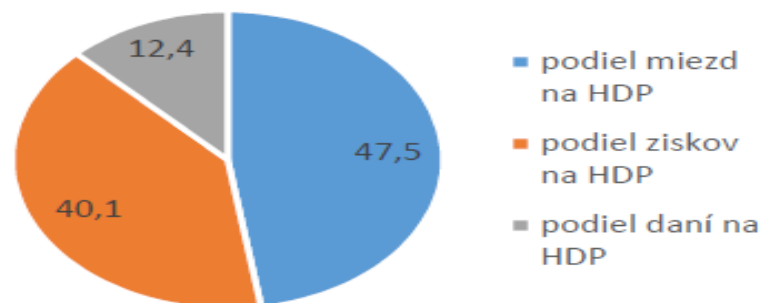
St. nároč. práce	Koef. MM	Sadzby pri 40 hod./týžd.	Sadzby pri 38,75 hod./týžd.	Sadzby pri 37,5 hod./týžd.	Sadzby minim. mes. miezd r.2017	Sadzby minim. mes. miezd r.2018
1.	1,0	2,759 €	2,848 €	2,942 €	435 €	480 /+45 €/
2.	1,2	3,310 €	3,417 €	3,531 €	522 €	576 /+ 54 €/
3.	1,4	3,862 €	3,987 €	4,120 €	609 €	672 /+ 63 €/
4.	1,6	4,414 €	4,556 €	4,708 €	696 €	768 /+72 €/
5.	1,8	4,966 €	5,126 €	5,297 €	783 €	864 /+ 81 €/
6.	2,0	5,518 €	5,696 €	5,885 €	870 €	960 /+ 90 €/

Vývoj podielu miezd a ziskov

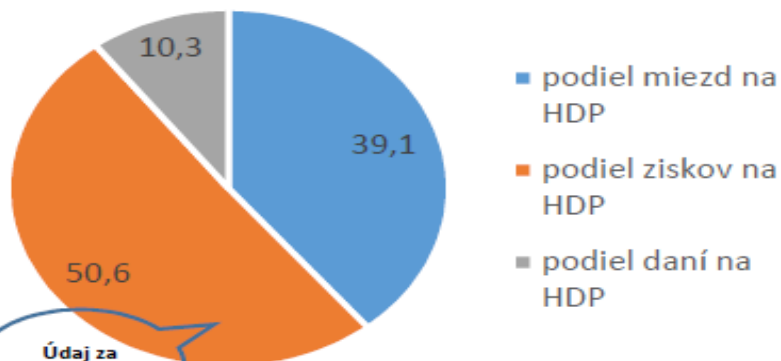
Podiel miezd, ziskov a daní na HDP
v SR za rok 2004 (%)

Podiel miezd, ziskov a daní na HDP
v EU-28 za rok 2004 (%)

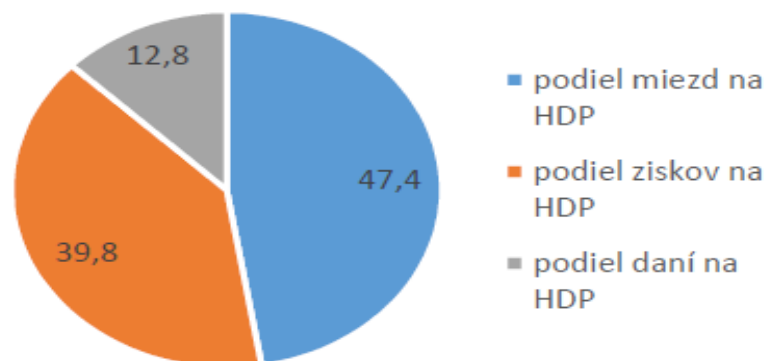

Podiel miezd, ziskov a daní na HDP
v SR za rok 2016 (%)

Údaj za
2015

Podiel miezd, ziskov a daní na HDP
v EU-28 za rok 2016 (%)

Záver

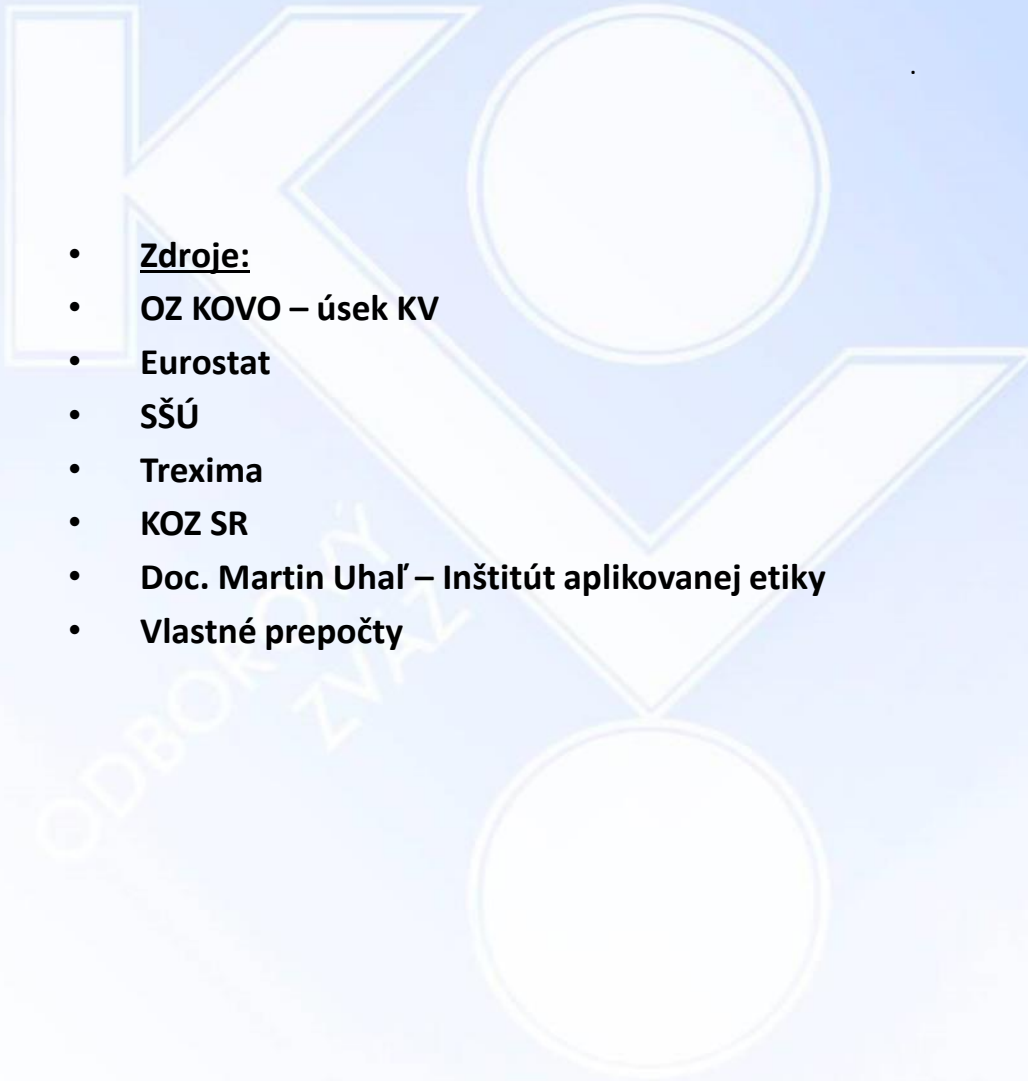
- Najlepšie dobro je poznanie
- Najhoršie zlo je ignorácia

Sokrates

Záver

Ďakujem za pozornosť...

-
- **Zdroje:**
 - **OZ KOVO – úsek KV**
 - **Eurostat**
 - **SŠÚ**
 - **Trexima**
 - **KOZ SR**
 - **Doc. Martin Uhaľ – Inštitút aplikovanej etiky**
 - **Vlastné prepočty**